Léto

Nízko nad zeleným údolím ještě ležela hustá studená mlha, bledé slunce se teprve pomalu zvedalo nad hory a probouzelo k životu vesničku Šodroda, skrytou mezi úbočími Kavkazu.

Ženy končily dojení krav. Rozcuchané děti pobíhaly uličkami a vymýšlely si, na co si budou nový den hrát. Obvyklou ranní ospalost přetrhlo, když se náhle objevili pastevci – udýchaní se přihnali z horské louky a navzájem se překřikovali, že se průsmykem k vesnici blíží partyzáni.

Ti šli s puškami a bedničkami munice a poháněli naložené osly. Nijak se nekryli, jako by se vůbec neobávali srážky s vojáky, kteří hlídali hranice. V poledne už byli ve vsi. Nikdo je nezastavoval, vstoupili bez jediného výstřelu. Místní policisté, kteří celou noc silným vínem oslavovali narozeniny jednoho kolegy, při zprávě o přicházejícím oddíle naházeli pušky do kufrů a jejich auta se skřípěním pneumatik zamířila k nejbližšímu městečku.

Krom starců ve vesnici skoro žádní muži nebyli. Jako vždycky v této roční době – vrcholilo žhavé léto – odcházeli do Ruska, aby na stavbách a při žních vydělali na přežití dalšího studeného a chudého podzimu a další mrazivé zimy v horách.

Partyzáni byli přátelští. Svolali lidi na náves a oznámili jim, že sestoupili z hor, aby je osvobodili. Velitel mluvil o nespravedlnosti, o zlodějství úředníků a také o Všemohoucím, který vesničanům vynahradí křivdy a pokoření.

„Jménem Všemohoucího prohlašuji vesnici za svobodnou a nezávislou na hlavním městě, jež zapomnělo na Boha!“

Vousatý velitel také slíbil, že partyzáni lidem nic špatného neudělají. Dokonce svým vojákům zakázal ve vesnických sadech trhat jablka.

„Přidejte se k nám a žijte podle přikázání Nejvyššího," vyzýval obyvatele Šodrody. „Můžete však odejít, pokud se bojíte vrtulníků, které se tu určitě objeví, jakmile se zpráva o nás roznese. Anebo jestli ještě nejste připraveni žít tak, jak přikázal Pán."

Vypadal zklamaně, když se za hodinu ospalí vesničané vydali na cestu a opustili vesnici, nad níž vlála osamělá zelená vlajka, kterou partyzáni vyvěsili na minaretu mešity.

Téhož dne vousatí partyzáni vstoupili i do jiných vesnic, roztroušených po zelených úbočích Kavkazu, který tu rozdělovala hranice oddělující mírumilovný Dagestán od vzbouřeného Čečenska. Objevili se v Rachatě, Tandu, Ašinu, Ansaltě, Agvali, Galatli, Šauri a v Andi, jakož i v tuctu aulů v botlišském a cumadském okrese na dagestánské straně hranic.

Obyvatelé vesnic ve vousatých partyzánech poznali Čečence. Odlišovali se nejen tím, jak mluvili, ale i chováním, jež bylo v těch končinách nevídané. Čečenci se vždycky povyšovali nad ostatní, ale jejich pýcha začala být přímo nesnesitelná od léta 1996, kdy po téměř dvouleté válce zadrželi a přiměli k ústupu mnohonásobně početnější a silnější ruskou armádu. To se žádnému z kavkazských národů nepodařilo. O roztržku s Ruskem se už dávno nikdo ani nepokoušel. Od vítězství nad Ruskem se Čečenci nejen povyšovali nad ostatní, jako dosud nikdy, ale uzurpovali si právo sousedy poučovat a plést se do jejich záležitostí.

Dagestán pohrdlivě označovali jako Zemi nevěřících, Dár al-Kufr, přestože sami v proroka uvěřili více než tisíc let po dagestánských horalech. Předtím se po staletí klaněli posvátným horám a hájům, a dokonce i Bohu křesťanů, zatímco ulamové a šejkové z Dagestánu v otázkách zbožnosti

a vědomostí úspěšně soutěžili o prvenství se svatými muži z Káhiry, Bagdádu a Istanbulu. Z Dagestánu rovněž pocházeli slavní kavkazští imámové v čele se Šamilem, kteří bojovali nejen za svobodu, ale i za Boží království. Z Dagestánu také pocházejí až tři čtvrtiny kavkazských poutníků, kteří každoročně vyrážejí na *hadždž*, pouť do Prorokova působiště, Mekky. Ovšem Čečenci, kteří nejen přijali víru pozdě, ale navíc od samozvaného šejka Mansúra, si s horlivostí neofytů pro svůj kraj přisvojili název Země víry, Dár al-Islám.

Od té doby, co se nepoddali Rusům, se nejen stavěli ostatním za vzor, ale podněcovali blízké i vzdálenější sousedy ke společné vzpouře proti Rusku. Stačilo, aby se doslechli, že se někdo v Kabardsku-Balkarsku či Karačajsku-Čerkesku zmínil o nezávislosti, a už vysílali posly, aby navázali vztahy, poskytovali podporu a přesvědčovali o myšlence vytvoření jednotného státu kavkazských horalů.

Dagestánským horalům místo toho povýšeně vysvětlili, že Dagestán a Čečensko je jedno a totéž. Dagestánci i Čečenci by tedy měli co nejdřív ze své země vyhnat ruské vojáky, úředníky a celníky, aby mohli začít svobodně žít a dýchat z plných plic.

Obyvatelé Šodrody, kterou obsadili vousatí partyzáni, Čečence skutečně pokládali za své. Hranice dělily jejich vesnice, pastviny a napajedla jen na mapě. Bydleli na hranicích, po jedné straně dagestánský Botlich, po druhé čečenské Veděno. Když z plechového amplionu připevněného drátem na věžičce mešity v Šodrodě vesnický muezzin chraptivě vyzýval k modlitbě, byl jeho hlas slyšet i v čečenských aulech na druhé straně údolí.

Znali se, navštěvovali se, obchodovali spolu na bazarech, zvali se na svatby a na pohřby a stávalo se, byť zřídka, že své dcery vdávali za syny svých sousedů. Když Čečenci bojovali v horách proti Rusům, poskytli jejich manželkám a dětem útočiště dagestánští horalé. Živili je, opatrovali,

aniž by počítali dny své pohostinnosti nebo žádali o zaplacení. Mnoho obyvatel Dagestánu, hlavně místních Čečenců, se přihlásilo k partyzánům, aby jim pomohli ve válce proti Rusům.

Nečekali vděčnost. Poskytnout útočiště je na Kavkaze povinností stejně posvátnou jako nezbytnost péče o dobré jméno nebo krevní msty, předávané z generace na generaci jako jediný způsob, jak vyrovnat křivdu nebo smýt hanbu.

Nenadáli se však, že se Čečenci, aniž by poděkovali za pohostinnost, začnou v jejich vesnicích zabydlovat, že jim vtrhnou domů s puškami v rukou.

„Co tady hledáte?" ptali se starci z dagestánských vesnic a pokoušeli se zastavit partyzány přicházející dolů z hor. „Nic pro vás."

„Celá země patří Nejvyššímu," zamumlal vousatý velitel, když odstrkoval šedovousé starce, kteří mu stáli v cestě. „Jsme služebníci Všemohoucího a můžeme chodit, kam chceme, nemusíme se nikoho ptát na souhlas."

Mezi partyzány bylo také mnoho Dagestánců.

Přítomnost místních mužů v partyzánských oddílech natolik povzbuzovala jejich velitele, že když násilně napadali dagestánské vesničany, chovali se, jako by jim prokazovali laskavost. Vůbec nečekali nepřátelství, ba ani výčitky. Působili dojmem, že jsou si jisti sami sebou, svou věcí a vítězstvím. K Dagestáncům, kteří s nimi přišli zpoza hor, se chovali jako nadřízení k podřízeným, a ne jako hosté k hostitelům, kteří jsou ochotni jim snést modré z nebe.

Obyvatelům Šodrody, Tanda a Ansalty rychle došlo, že vousáči, v nichž poznávali své krajany a sousedy, jsou stejní vzbouřenci jako ti, kteří před půl rokem museli z Dagestánu utíkat před hněvem místních úřadů. Úředníci z hlavního města Machačkaly je označovali za nebezpečné zločince a tvrdili, že náboženství, jež vyznávají, je podvratné a špatné. Vzbouřenci, kteří skutečně volali po svržení zkorumpované